

**BRUKERUNDERSØKELSE
SPESIALUNDERVISNING**

INNHOOLD

1. INNLEDNING	1
1.1 BAKGRUNNEN FOR PROSJEKTET	1
1.2 AVGRENSINGER	2
2. MÅLSETTINGEN MED PROSJEKTET	2
2.1 PROBLEMSTILLINGER	2
3. ANVENDTE METODER I PROSJEKTET	3
3.1 DATAINNSAMLING	3
3.2 BEARBEIDING OG ANALYSE.....	3
3.3 DATAENES PÅLITELIGHET OG GYLDIGHET	3
4. VURDERINGSKRITERIER	4
4.1 VIKTIGE LOVER OG BESTEMMELSER	4
4.2 VURDERINGSKRITERIER SAMLET	5
4.2.1 <i>Vurderingskriterier for problemstilling 1</i>	5
4.2.2 <i>Vurderingskriterier for problemstilling 2</i>	6
5. FUNN/FAKTA OG VURDERING PROBLEMSTILLING 1	6
5.1 BLIR BARN GODT IVARETATT PÅ SKOLEN OG FÅR DE ET GODT OPPLÆRINGSTILBUD?	6
5.2 OPPLEVER FORELDRENE AT SAMARBEIDET MED SKOLEN HAR VÆRT GODT?	8
5.3 HAR SKOLENE SØRGET FOR SAMTALE MELLOM FORELDRENE OG PP-TJENESTEN?	9
5.4 SAMTYKKET FORELDRENE SKRIFTLIG PÅ AT PP-TJENESTEN KUNNE BLI INVOLVERT?.....	10
5.5 HAR FORELDRENE SYN BLITT VEKTLAGT VED UTARBEIDELSEN AV DEN INDIVIDUELLE OPPLÆRINGSPLANEN?.....	10
5.6 HAR FORELDRENE MOTTATT DEN INDIVIDUELLE OPPLÆRINGSPLANEN?.....	11
5.7 ER DET SAMSVAR MELLOM SPESIALUNDERVISNINGEN OG DEN INDIVIDUELLE OPPLÆRINGSPLANEN?.....	11
5.8 ER DET HVERT HALVÅR UTARBEIDET EN SKRIFTLIG OVERSIKT OG VURDERING?	12
5.9 HAR FORELDRENE, SKOLEN OG PP-TJENESTEN SAMMEN EVALUERT DEN INDIVIDUELLE OPPLÆRINGSPLANEN MINST 2 GANGER I ÅRET?	13
5.10 HAR AVSLAG PÅ KLAGER BLITT BEGRUNNET?	13
6. FUNN/FAKTA OG VURDERING PROBLEMSTILLING 2	14
6.1 OPPLEVER FORELDRENE AT SAMARBEIDET MED PP-TJENESTEN HAR VÆRT GODT?	14
6.2 VAR TIDEN DET TOK Å KOMME I KONTAKT MED PP-TJENESTEN AKSEPTABEL?	15
6.3 VAR TIDEN DET TOK FOR PP-TJENESTEN Å UTARBEIDE EN SAKKYNDIG VURDERING AKSEPTABEL?.....	15
7. SVARENE FRA DE SOM FIKK AVSLAG PÅ SIN SØKNAD	16
7.1 HVORDAN OPPLEVER FORELDRENE SKOLENES PRAKSIS?	16
7.2 HVORDAN OPPLEVER FORELDRENE PP-TJENESTENS PRAKSIS?	16
7.3 REVISJONENS VURDERING	17
8. REVISJONENS KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER	17
8.1 KONKLUSJON.....	17
8.2 ANBEFALINGER.....	19

VEDLEGG 1: Spørreskjema om spesialundervisning i grunnskolen

SAMMENDRAG

Målsetting med prosjektet

Formålet med prosjektet er å kartlegge hvordan foreldrene opplever arbeidet med spesialundervisningen i Bærum kommune og hvordan de mener den fungerer i praksis for elever ved grunnskolen.

Arbeidets omfang og begrensinger

Undersøkelsen inkluderer 518 foreldre som har søkt om spesialundervisning for sine barn. Ved å ta utgangspunkt i foreldrenes erfaringer gjennom en spørreskjemaundersøkelse, har revisjonen forsøkt å kartlegge tilbudet ved barne- og ungdomsskolene i Bærum kommune og tilbudet til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten).

Responser har vært meget positiv og da vi satte sluttstrek hadde 40 % av foreldrene svart på henvendelsen.

Undersøkelsen er avgrenset til de ordinære barne- og ungdomsskolene i Bærum kommune. Spesialskolene i Bærum kommune er ikke inkludert i undersøkelsen.

Revisjonens vurdering og konklusjon

Hvordan opplever foreldrene skolens praksis?

I hovedsak er foreldrene godt fornøyde med skolens praksis i forbindelse med spesialundervisning. 87 % av foreldrene har svart at de mener deres barn blir godt ivaretatt. 83 % av foreldrene er enten svært godt fornøyd eller fornøyd med barnas opplæringstilbud. 90 % av foreldrene har svart at de opplever samarbeidet med skolen som godt. Også på de øvrige områdene, opplever foreldrene at skolene i hovedsak overholder sine forpliktelser.

Fire skoler skiller seg positivt ut og kommer etter revisjonens vurdering meget godt ut av undersøkelsen. Foreldrene med barn som er elever ved disse skolene, er i hovedsak godt fornøyd på alle områder vedrørende spesialundervisning.

Enkelte skoler skiller seg imidlertid negativt ut fra de øvrige der foreldrene er klart mindre fornøyd med arbeidet. Etter revisjonens vurdering kan resultatene tyde på at ved disse skolene overholdes gjeldende lovverk og retningslinjer i mindre grad enn de øvrige skolene. Dette er tre av fire skoler som har en annen organisering av tjenesten, enn de øvrige.

Ved 8 andre skoler synes det å være forbedringsmuligheter på enkelte punkter.

Hvordan opplever foreldrene PP-tjenestens praksis?

Resultatene fra spørreundersøkelsen, samt gjennomgang av et tilfeldig utvalg elevmapper, tyder på at PP-tjenesten i stor grad overholder sine forpliktelser. 82 % av foreldrene opplever samarbeidet med PP-tjenesten som godt. 85 % av foreldrene har oppgitt at de synes foreldrenes synspunkter på barnets behov for spesialundervisning blir tatt seriøst. Ventetiden hos PP-tjenesten synes også å være akseptabel.

En del foreldre (6%) har i spørreskjemaet imidlertid klaget over manglende involvering og oppfølging fra PP-tjenesten.

Anbefalinger

1. Organiseringen og praksisen knyttet til spesialundervisningen ved tre av skolene bør gjennomgås.
2. Det bør vurderes hvorvidt de mulige enkeltsvakheter ved 8 av skolene kan bedres.
3. PP-tjenesten bør vurdere om det kan iverksettes tiltak for å sikre at elevene og deres foreldre blir bedre fulgt opp.

06.08.02

Per- Martin Svendsen
revisjonssjef

Morten Mjøl̄snes
fagansvarlig for forvaltningsrevisjon

1. INNLEDNING

Prosjektet er gjennomført fra mai 2002 til august 2002. Klas Schløsser Møller har vært ansvarlig for gjennomføringen av prosjektet i revisjonen.

Hensikten med prosjektet er å vurdere om brukerne av spesialundervisning, er fornøyd med tilbudet kommunen gir. Det er også hensikten å kartlegge om brukerne opplever at viktige rettigheter blir ivaretatt av kommunen.

I rapporten er navnet på de ulike skolene tatt ut, men disse framgår i høringsutkastet som ble sendt til skolekontoret.

1.1 Bakgrunnen for prosjektet

Utføring av forvaltningsrevisjon er hjemlet i Lov om kommuner og fylkeskommuner § 60 nr 7. *Revisjonen skal kontrollere at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og foreta en systematisk vurdering av bruk og forvaltning av de kommunale midler med utgangspunkt i oppgaver, ressursbruk og oppnådde resultater.*

Revisjonen utarbeidet i april 2002 forvaltningsrevisjonsprosjektet *Spesialundervisning i grunnskolen*. Denne rapporten konsentrerte seg om de formelle aspektene ved spesialundervisning. Det ble fokusert på de formelle sidene ved prosessen som leder til enkeltvedtak, samt omfanget og organiseringen av spesialundervisningen. Revisjonen konkluderte med at Bærum kommune har utarbeidet retningslinjer og rutiner som ivaretar elevens/foreldrenes rettigheter når det gjelder informasjon og samtykke i søkeprosessen og at spesialundervisningen i Bærum, i all hovedsak oppfyller sine forpliktelser overfor de elever som har rett på spesialundervisning.

Under behandlingen av rapporten savnet kontrollutvalget en undersøkelse av foreldrenes synspunkter og revisjonen ble bedt om å skissere en brukerundersøkelse for å måle innbyggernes opplevelser av denne kommunale tjenesten i Bærum. På bakgrunn av denne skissen vedtok kontrollutvalget i mai, å gjennomføre en brukerundersøkelse.

Dette prosjektet fokuserer på hvordan foreldrene opplever spesialundervisningsordningen og hvordan de oppfatter at ordningen fungerer i praksis. Revisjonen har vurdert foreldrenes generelle oppfatning av arbeidet til de kommunale enhetene og deres synspunkter på innfrielsen av de ulike formelle kravene som er knyttet til spesialundervisningen. De sentrale kommunale aktørene er de ulike skolene og pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten). Undersøkelsen omfatter foreldre og barn som har søkt om og eventuelt også får spesialundervisning.

Forrige prosjekt vurderte praksisen i kommunen utfra hvilke retningslinjer og rutiner som er etablert. Dette prosjektet ønsker å vurdere hvordan brukerne mener rutinene fungerer i praksis og hvordan effekten av arbeidet er.

Kontrollutvalget ønsket at brukertilfredsheten mellom foreldre som hadde fått innvilget spesialundervisning for sine barn, og foreldre som hadde fått avslag på søknad om spesialundervisning, skulle sammenliknes. Til tross for at ca. 10 % av foreldrene får avslag, mottok vi bare tre svar hvor foreldrene oppga at de hadde fått avslag på søknaden. Denne lave andelen skyldes delvis at navne- og adresselistene vi fikk tilsendt fra noen skoler var

mangelfulle. Fra enkelte skoler mottok vi bare oversikter over elever som hadde fått innvilget spesialundervisning. Flere av foreldrene som hadde fått avslag, mottok derfor ikke spørreskjemaet. En vil muligens også kunne forvente høyere svarprosent fra de som har barn der spesialundervisning utgjør en del av barnas hverdag. Et utvalg på 3 personer er for lite til at det er metodisk forsvarlig å sammenlikne de som har fått spesialundervisning med de som ikke har fått. Dette har derfor ikke latt seg gjøre.

Vi vil likevel presentere svarene fra de som fikk avslag i et eget kapittel (kapittel 7). Dette fordi erfaringene blant disse foreldrene er minst like viktige som svarene fra de som har fått innvilget spesialundervisning. Med bare tre svar i denne gruppen, er det umulig å si om disse er representative for foreldre som har fått avslag. Som enkeltstående erfaringer kan de likevel gi nyttig informasjon.

1.2 Avgrensinger

Undersøkelsen er avgrenset til de ordinære barne- og ungdomsskolene i Bærum kommune.

Videre ser vi på spesialundervisning i forhold til enkeltvedtak. Undervisning for barn med lærevansker som ikke har enkeltvedtak, er holdt utenfor.

Prosjektet er dessuten avgrenset mot spesialskolene i kommunen. Det vil si at foreldre til barn som har behov for spesialundervisning som overskrider det den ordinære grunnskolen kan tilby, ikke er med i undersøkelsen. Vi har heller ikke sett på private skoler.

For å få adresselistene til de aktuelle skoleelevene måtte vi henvende oss til de 38 barne- og ungdomsskoler. Vi mottok ikke lister fra Evje og Østerås skole. Fra Haslum og Skui skole fikk vi lister etter at spørreskjemaene hadde blitt sendt ut. Totalt mottok vi altså lister fra 34 av 38 skoler i Bærum kommune.

2. MÅLSETTINGEN MED PROSJEKTET

Formålet med prosjektet er å kartlegge hvordan foreldrene opplever arbeidet med spesialundervisningen i Bærum kommune og hvordan de mener den fungerer i praksis for elever ved grunnskolen.

Vi har valgt å dele inn målsettingen etter de kommunale enheter som har ansvaret for arbeidet med spesialundervisning i kommunen, samt å se hvordan de som får avslag vurderer ordningen:

2.1 Problemstillinger

1. Hvordan opplever foreldrene skolens praksis?
2. Hvordan opplever foreldrene PP-tjenestens praksis?
3. Vurderingen til de som fikk avslag på sin søknad

3. ANVENDTE METODER I PROSJEKTET

3.1 Datainnsamling

For å besvare rapportens problemstillinger ble det sendt ut spørreskjemaer¹ til foreldre i Bærum kommune som har søkt om spesialundervisning for sine barn.

Revisjonen kontaktet samtlige grunnskoler i Bærum kommune for å få lister med navn og adresser over samtlige foreldre som har søkt om spesialundervisning de siste skoleårene. Vi ønsket primært navn og adresser til de foreldrene som har barn som var elever ved skolen skoleåret 2001/2002. Vi mottok slike oversikter fra 36 av de 38 skolene. Listene inkluderte totalt 524 personer.

Vi sendte ut spørreskjemaer til 524 foreldre med barn som får spesialundervisning. 6 av spørreskjemaene fikk vi i retur på grunn av ukjent adressat og antall foreldre som mottok spørreskjemaet er dermed 518. Vi mottok svar fra 205 foreldre før vi satte sluttstrek, dvs fra 40 % av utvalget. Dette er en høy svarprosent tatt i betraktning at dette var like før ferien og at det ikke ble sendt ut purringer.

Fordi en betydelig andel (omtrent 20%) av foreldrene i utvalget har utenlandsk opprinnelse, valgte vi å lage en engelsk versjon av spørreskjemaet.

30 tilfeldig utvalgte elevmapper hos pedagogisk-psykologisk tjeneste ble gjennomgått for å undersøke hvor lang saksbehandlingstid PP-tjenesten bruker på å foreta en sakkyndig vurdering av elevenes behov for spesialundervisning.

3.2 Bearbeiding og analyse

Dataene er registrert og bearbeidet i statistikkprogrammet NSD-stat. Spørreskjemaet består hovedsakelig av prekodete spørsmål, det vil si spørsmål hvor respondentene krysser av for forhåndsdefinerte kategorier. Respondentene ble imidlertid også gitt anledning til å kommentere fritt hvordan de mener spesialundervisningsordningen fungerer. Disse svarene er kodet i etterkant av datainnsamlingen.

3.3 Dataenes pålitelighet og gyldighet

Et metodisk problem ved denne typen spørreundersøkelser, er at det til dels er få barn ved en skole som får spesialundervisning. I dette materialet varierer tallet mellom 3 og 32 på hver enkelt skole. Det lave antallet ved enkelte skoler betyr at det vil være vanskelig å si om svarene er representative for den enkelte skole. Brukerundersøkelsen må allikevel ses som uttrykk for erfaringene til de aktuelle foreldrene.

Revisjonen mottok ingen utfylte engelske versjoner av spørreskjemaet. Dette kan bety at foreldrene med utenlandsk opprinnelse er underrepresentert i gruppen av foreldre som denne rapporten er basert på. Etter revisjonens vurdering er det imidlertid trolig at en betydelig andel foreldre med utenlandsk bakgrunn har fylt ut den norske versjonen av spørreskjemaet. Dessuten er det etter revisjonens vurdering ingen åpenbare grunner til å anta at praksis overfor denne gruppen barn og foreldre er vesentlig annerledes enn for de øvrige i utvalget.

¹ Se vedlegg 1

Fordelt på de 34 skolene i utvalget, er svarprosenten vanligvis mellom 30 og 40 %. For enkelte skoler er svarprosenten lavere. Særlig ved de skolene hvor antall foreldre som har søkt om spesialundervisning i utgangspunktet er lavt, må det tas forbehold om at en lav svarprosent kan bidra til å gi et noe skjevt bilde av spesialundervisningsordningen ved skolene.

Alle dataregistreringer er blitt dobbeltsjekket. Derfor er registreringsfeil sannsynligvis unngått.

4. VURDERINGSKRITERIER

Vi ønsker å vurdere brukernes opplevelse av dette tilbudet. Rådmannen har satt i gang et arbeid i kommunen med å innføre et system for resultatmåling i kommunen innen januar 2003. Resultatmåling i kommunen betyr at kommunen skal måle og beskrive sin virksomhet og sine resultater ut fra flere perspektiver. Hensikten er at resultatmålingen skal gi kommunen bedre resultater og økt dialog. I plandokumentene er brukervedvirkning, brukertilfredshet og brukerundersøkelser sentrale begreper.

Et overordnet vurderingskriterie for undersøkelsen er derfor at kommunen skal ha fornøyde brukere.

For å spørre om relevante forhold ved spesialundervisningsordningen vil undersøkelsen ta utgangspunkt i brukernes lovmessige rettigheter. Spesialundervisning er hjemlet i opplæringsloven² og forvaltningsloven³. Et rundskriv⁴ utarbeidet av Skolekontoret i Bærum, inneholder informasjon om saksgangen rundt spesialundervisning i Bærum kommune. Viktige forpliktelser fra kommunenes side, som kommer fram i rundskrivet, og som ikke direkte er hjemlet i lov, vil også bli benyttet som revisjonskriterier.

4.1 Viktige lover og bestemmelser

Formålet med opplæringsloven er at grunnskolen *i samarbeid og forståing med heimen hjelpe til med å gi elevane en kristen og moralsk oppseding, utvikle evnene og føresetnadene deira, åndeleg og kroppsleg, og gi dei god allmennkunnskap, slik at dei kan bli gagnlege og sjølvstendige menneske i heim og samfunn*⁵.

Opplæringsloven regulerer all opplæringsvirksomhet for barn, samt spesialundervisning for barn, unge og voksne. Den gir alle barn i opplæringspliktig alder som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringsstilbudet, rett til spesialundervisning⁶.

Det er viktig å påpeke at spesialundervisning blir tildelt ved *enkeltvedtak*. Med enkeltvedtak menes en særskilt juridisk rettighet. I denne sammenheng innebærer det at det utarbeides en individuell opplæringsplan for eleven. Denne planen utarbeides fordi eleven ikke kan følge klassens ordinære plan.

² Lov av 17.07 1998 nr. 61

³ Lov av 10. februar 1967

⁴ *Spesialundervisning i skoleåret 2001/2002*

⁵ § 1-2, 1. ledd i opplæringslova.

⁶ Kapittel 5 i opplæringsloven omhandler vilkårene og rettighetene for spesialundervisning.

Ifølge § 5-1, 2. ledd i opplæringsloven skal opplæringstilbudet ha et slikt innhold at det samlede tilbudet kan gi eleven et forsvarlig utbytte av opplæringen i forhold til andre elever og i forhold til de opplæringsmålene som er realistiske for eleven.

I § 5-4, 3. ledd i opplæringsloven står det at tilbud om spesialundervisning skal *formast ut i samarbeid med eleven og foreldra til eleven, og det skal leggjast stor vekt på deira syn.*

Før foreldrene søker om spesialundervisning skal de ha vært i samtale med pedagogisk-psykologisk tjeneste, ifølge rundskrivet. Den enkelte skolen er ansvarlig for at slik kontakt blir etablert. I rundskrivet står det også at på grunnlag av disse samtalene, samt en pedagogisk vurdering foretatt av klassestyrer, skal PP-tjenesten foreta en sakkyndig vurdering av barnets behov for spesialundervisning.

§ 5-4, 2. ledd i opplæringsloven sier at før det blir foretatt en sakkyndig vurdering og før det blir gjort vedtak om å sette i gang med spesialundervisning, skal det innhentes samtykke fra eleven eller foreldrene til eleven. Ifølge forvaltningsloven skal enkeltvedtak dessuten angis skriftlig.

I § 11 a. 1. ledd i forvaltningsloven, som handler om saksbehandlingstid, står det at forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold.

Deretter utarbeider skolen et utkast til en individuell opplæringsplan for barnet. Planen skal *vise mål for og innholdet i opplæringa og korleis ho skal drivast*, ifølge § 5-5, 1. ledd i opplæringsloven. Foreldre skal motta den individuelle opplæringsplanen, ifølge rundskrivet.

Klassestyrer skal hvert halvår utarbeide en skriftlig oversikt over den opplæringen eleven har fått og en vurdering av utviklingen til eleven. Dette sendes til foreldrene ved skolestart, jfr § 5-5, 2. ledd i opplæringsloven. Hvert halvår skal dessuten skolen og PP-tjenesten evaluere den individuelle opplæringsplanen sammen med foreldrene. Rektor er ansvarlig for at disse møtene finner sted, ifølge rundskrivet.

Foreldrene har anledning til å klage på vedtak vedrørende spesialundervisning. Et eventuelt avslag skal være begrunnet, jfr § 5-3, 4. ledd i opplæringsloven. Ifølge § 24 og 25 i forvaltningsloven skal et vedtak være begrunnet når tildelingen er mindre enn det er søkt om.

4.2 Vurderingskriterier samlet

De ovennevnte vurderingskriteriene fordeles på problemstilling 1 og 2 slik:

4.2.1 Vurderingskriterier for problemstilling 1

Er skolenes praksis i forbindelse med spesialundervisning i samsvar med gjeldende lovverk og retningslinjer?

1. Opplever foreldrene at deres barn blir godt ivaretatt på skolen og er de fornøyde med det opplæringstilbudet barnet får?
2. Opplever foreldrene at samarbeidet med skolen har vært godt?
3. Har skolene sørget for samtale mellom foreldrene og pedagogisk-psykologisk tjeneste for å diskutere barnets behov for spesialundervisning i forkant av en eventuell søknad?
4. Samtykket foreldrene skriftlig på at pedagogisk-psykologisk tjeneste kunne bli involvert?

5. Har det blitt lagt stor vekt på foreldrenes syn ved utarbeidelsen av den individuelle opplæringsplanen?
6. Har foreldrene mottatt den individuelle opplæringsplanen?
7. Er det samsvar mellom den individuelle opplæringsplanen, og den spesialundervisningen som eleven faktisk fikk?
8. Er det hvert halvår utarbeidet en skriftlig oversikt over den opplæring eleven har fått og en vurdering av utviklingen til eleven?
9. Har foreldrene vært i kontakt med skolen og PP-tjenesten for å evaluere den individuelle opplæringsplanen minst 2 ganger i året?
10. Har avslag på klager vedrørende spesialundervisningstilbudet blitt begrunnet?

4.2.2 Vurderingskriterier for problemstilling 2

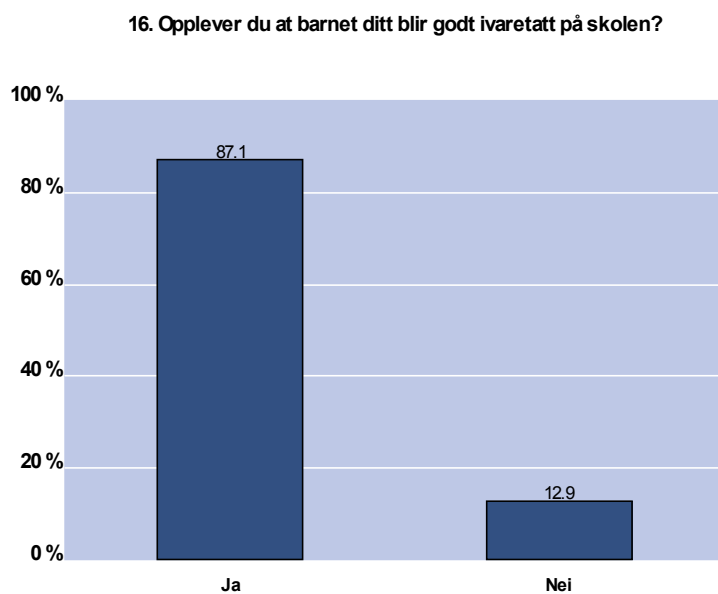
Er praksisen til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) i forbindelse med spesialundervisning i samsvar med gjeldende lovverk og retningslinjer?

1. Opplever foreldrene at samarbeidet med PP-tjenesten har vært godt?
2. Har pedagogisk-psykologisk tjeneste lagt stor vekt på foreldrenes syn ved utarbeidelsen av en sakkyndig vurdering?
3. Var tiden det tok fra foreldrene snakket med rektor om behovet for spesialundervisning første gang, til de kom i kontakt med PP-tjenesten, akseptabel?
4. Var tiden det tok fra foreldrene ba om en sakkyndig vurdering av barnet deres, til PP-tjenesten skrev en sakkyndig vurdering, akseptabel?

5. FUNN/FAKTA OG VURDERING PROBLEMSTILLING 1

5.1 Blir barna godt ivaretatt på skolen og får de et godt opplæringstilbud?

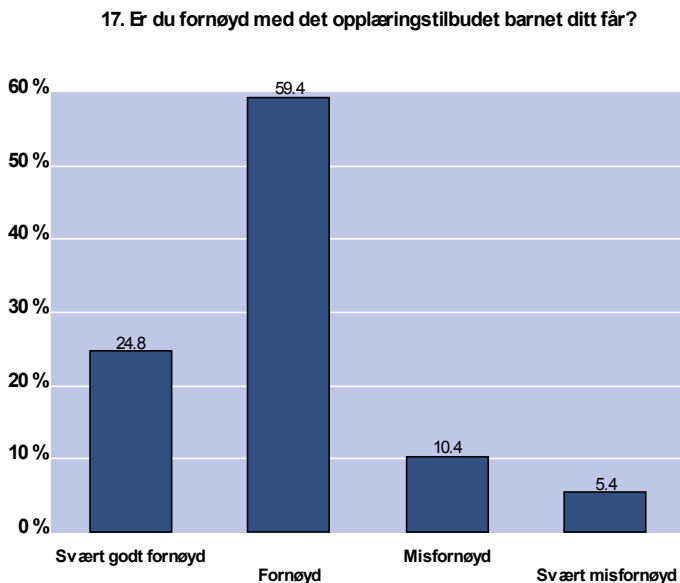
FUNN/FAKTA

87 % av foreldrene svarte at de opplever at deres barn blir godt ivaretatt på skolen, mens 13 % svarte det motsatte⁷.

Samtlige foreldre med barn ved tre skoler svarte bekreftende på at deres barn ble godt ivaretatt på skolen. Flere andre skoler kommer også meget godt ut på dette området.

En relativt høy andel av foreldrene ved fire skoler svarte nei på spørsmål om de opplever at deres barn blir godt ivaretatt på skolen. Over halvparten av foreldrene som svarte nei på dette spørsmålet har barn som er elever ved en av de nevnte 4 skolene.

Figuren ovenfor illustrerer svarfordelingen. 25 % av foreldrene er *svært godt fornøyd* med det opplæringstilbudet barnet deres får, mens 59 % av foreldrene er *godt fornøyd*. Med andre ord er 83 % av foreldrene enten godt fornøyd eller svært fornøyd med barnets opplæringstilbud. 10 % av foreldrene oppgir at de er *misfornøyd*, mens 5 % er *svært misfornøyd* med opplæringstilbudet.

Samtlige foreldre med barn ved 8 skoler var enten svært godt fornøyd eller fornøyd med opplæringstilbudet barnet deres får. Også andre skoler gjorde det svært godt her, men de 8 skolene skiller seg noe ut på grunn av flere innkomne svar og/eller høy svarprosent.

Det er imidlertid to skoler hvor minst halvparten av foreldrene med barn ved disse skolene enten er misfornøyd eller svært misfornøyd med opplæringstilbudet barnet deres får. Dessuten er 5 av 11 foreldre ved en annen skole enten misfornøyd eller svært misfornøyd med barnets opplæringstilbud.

REVISJONENS VURDERING

Det er revisjonens vurdering at disse resultatene tyder på at majoriteten av foreldrene vurderer ivaretagelsen og opplæringstilbudet generelt sett som godt. Som tidligere nevnt består utvalget i denne undersøkelsen hovedsakelig av foreldre med barn som har blitt tildelt spesialundervisningstimer. Det må derfor tas forbehold om at foreldre som har barn med spesielle behov, men som ikke er tildelt spesialundervisningstimer, kan vurdere opplæringstilbudet og den generelle ivaretagelsen av barnet annerledes.

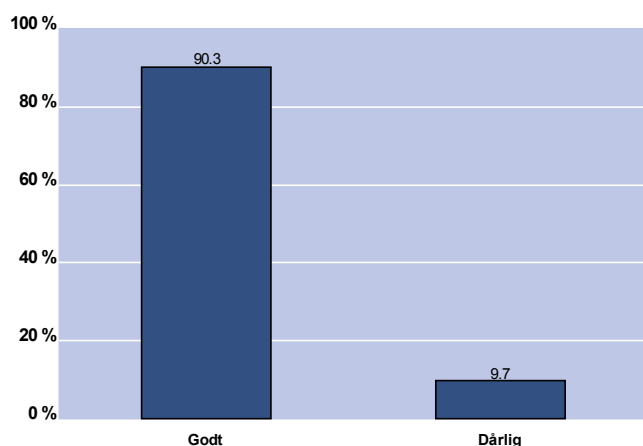
⁷ 11 personer valgte å ikke svare på spørsmålet (spørsmål 16). Disse personene er ikke inkludert i prosentueringsgrunnlaget.

Revisjonen mener imidlertid at resultatene også kan tyde på at opplæringstilbudet til og ivaretagelsen av barn med spesialundervisning ved tre skoler ikke er god nok, med forbehold om at en høyere svarprosent ved disse skolene kunne ha gitt et annet bilde. Dette gjelder særlig for en skole, hvor kun 17 % av foreldrene svarte på spørreundersøkelsen⁸. Likevel er det revisjonens vurdering at det er sannsynlig at opplæringstilbudet og ivaretagelsen av denne gruppen barn ikke er god nok ved de nevnte skolene.

5.2 Opplever foreldrene at samarbeidet med skolen har vært godt?

FUNN/FAKTA

18. Hvordan opplever du at samarbeidet med skolen om barnet ditt har vært?

90 % av foreldrene⁹ opplever samarbeidet med skolen som godt. Ca 10 % har krysset av for ”Dårlig”.

Ved mange av skolene har samtlige foreldre svart at samarbeidet med skolen har vært godt. Også de fleste øvrige skoler kommer meget godt ut her.

En skole skiller seg negativt ut ved at samtlige 3 foreldre som besvarte spørreskjemaet (av 18), synes at samarbeidet med skolen har vært dårlig. Dessuten oppga 30 % og 33 % av foreldrene med barn ved to andre skoler at samarbeidet med foreldrene var dårlig. Foreldrene som var misfornøyde fordelte seg over 11 av totalt 34 skoler.

Av de 79 % av foreldrene som svarte ”ja” på spørsmålet om deres synspunkter på barnets behov for spesialundervisning blir vurdert seriøst av skolen, svarte 21 % ”nei” på dette spørsmålet.

Samtlige foreldre med barn ved 8 skoler svarte ”ja” på spørsmålet.

⁸ Revisjonen vil her gjøre oppmerksom på at samtlige foreldre som besvarte undersøkelsen ved denne skolen (3 av til sammen 18 foreldre), hadde negative erfaringer. Alle var misfornøyde med både skolens og PP-tjenestens praksis, og opplevde at barnet ble dårlig ivare tatt på skolen. I kommentarfelt gir disse foreldrene uttrykk for sterk missnøye. At 17 % av de som har søkt om spesialundervisning for sitt barn ved en skole har negative erfaringer, er i seg selv tilstrekkelig urovekkende til at praksis ved en skole bør gjennomgås.

⁹ 10 av respondentene, altså 5 % svarte ikke på spørsmålet om hvordan de opplever at samarbeidet med skolen om barnet ditt har vært, og er følgelig utelatt fra prosentierungsgrunnlaget.

Ved tre skoler svarte halvparten eller flere at de ikke synes deres synspunkter på barnets behov for spesialundervisning ble tatt seriøst.

Foreldrene som svarte at de ikke opplevde at deres synspunkter på barnets behov for spesialundervisning ble vurdert seriøst av skolen, hadde barn ved 23 av de 34 skolene i utvalget.

35 (eller 17 %) av foreldrene, skrev i spørreskjemaets kommentarfelter at de synes det tok for lang tid å få hjelp og at de opplevde at deres synspunkter på barnets behov ikke ble tatt på alvor i tilstrekkelig grad. Foreldrene skrev bl.a. at det var en lang og krevende prosess å få hjelpen, at skolen var mer opptatt av å dokumentere problemene enn å løse dem og at de møte personer med holdninger de mente ikke var forenlige med å arbeide med barn med spesielle behov. Noen opplevde behandlingen krenkende. De 35 foreldrene som har skrevet at det har tatt for lang tid å få hjelp/ i for liten grad blitt tatt på alvor, har barn ved 20 av skolene i utvalget.

REVISJONENS VURDERING

Revisjonen mener at resultatene tyder på at foreldrenes synspunkter i stor grad blir vurdert seriøst og at det generelle samarbeidet med skolen fungerer godt.

Når det gjelder en av skolene, må det nok en gang tas forbehold om at den lave andelen foreldre som har svart, kan ha påvirket resultatet. Likevel er det etter revisjonens vurdering grunn til å stille spørsmålsteget ved om samarbeidet mellom denne skolen og foreldrene fungerer tilfredsstillende.

Det er dessuten revisjonens vurdering at resultatene kan tyde på at samarbeidet mellom foreldrene og skolen ved to skoler har et forbedringspotensiale. Andelen foreldre som mente at skolen ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til foreldrenes synspunkter på barnets behov for spesialundervisning, var også noe høyere enn gjennomsnittet ved to skoler til.

Svarene viser at noe over halvparten av skolene har en eller flere foreldre som er misfornøyd med hele eller deler av samarbeidet med skolen. Ut fra foreldrenes kommentarer, synes spesielt foreldrene med barn som ikke helt åpenbart har behov for spesialundervisning, å være de som er mest misfornøyde med samarbeidet med skolen. Mange foreldre med barn i denne gruppen har kommentert at de har vært nødt til å kjempe for å bli tatt seriøst. Et klart flertall av barna til foreldrene som har oppgitt at de har følt det slik, har til slutt fått spesialundervisning. Dette kan, etter revisjonens vurdering, tyde på at mange av skolene foretar seriøse vurderinger av barna som befinner seg i gråsonen for sent.

5.3 Har skolene sørget for samtale mellom foreldrene og PP-tjenesten?

FUNN/FAKTA

92 % av foreldrene oppga at de hadde vært i samtale med PP-tjenesten for å diskutere barnets behov for spesialundervisning. 8 %, det vil si 15 foreldre, svarte at de ikke hadde hatt en slik samtale¹⁰.

¹⁰ 6 personer, det vil si 3 % lot være å svare på spørsmålet.

6 av de 15 foreldrene som oppga at de ikke hadde vært i samtale med PP-tjenesten, har barn som var elever ved to av skolene dette skoleåret. 4 av 7 og 2 av 3 foreldre med barn ved disse skolene oppga at de ikke hadde hatt slik kontakt.

REVISJONENS VURDERING

Revisjonen mener at totalt sett synes skolenes forpliktelse om å sørge for at det etableres kontakt mellom PP-tjenesten og foreldrene i forkant av et eventuelt vedtak om spesialundervisning, å fungere tilfredsstillende.

Resultatene fra undersøkelsen tyder etter revisjonens vurdering imidlertid på at det grunn til å stille spørsmål ved om denne rutinen fungerer godt nok ved to av skolene. Det må imidlertid tas forbehold om at den relativt lave svarprosenten kombinert med et relativt lavt antall foreldre per skole, kan bidra til å gi et lite representativt bilde.

5.4 Samtykket foreldrene skriftlig på at PP-tjenesten kunne bli involvert?

FUNN/FAKTA

Dersom kontakten mellom foreldrene og PP-tjenesten blir etablert gjennom skolen, skal foreldrene samtykke skriftlig. 117, altså 57 % av foreldrene oppga at kontakten med PP-tjenesten ble etablert gjennom skolen. 78 % av foreldrene (117 personer) som oppga at kontakten ble etablert gjennom skolen, svarte at de samtykket skriftlig, 4 % svarte at kontakten ikke ble etablert skriftlig, mens 18 % oppgir at de ikke husker hvordan kontakten ble etablert.

En skole skiller seg imidlertid ut fra de øvrige. Av de 8 foreldrene med barn ved denne skolen som oppga at kontakten ble etablert gjennom skolen, er det kun 3 som oppga at kontakten ble etablert skriftlig. 2 av de øvrige foreldrene oppga at de ikke hadde samtykket skriftlig, mens 3 personer oppga at de ikke husket dette.

VURDERING

Det er revisjonens vurdering at skolene, ifølge foreldrene, i hovedsak oppfyller forpliktelsen om å sørge for skriftlig samtykke før kontakt med PP-tjenesten etableres.

Det er imidlertid også revisjonens vurdering at det er grunn til å stille spørsmål ved om denne rutinen er godt nok innarbeidet ved en av skolene. Da denne skolen er en ungdomsskole, bør det imidlertid tas forbehold om at barna til enkelte av disse foreldrene gikk på andre skoler da det var aktuelt med skriftlig samtykke.

5.5 Har foreldrenes syn blitt vektlagt ved utarbeidelsen av den individuelle opplæringsplanen?

FUNN/FAKTA

78 % av foreldrene som besvarte spørsmålet mente at de hadde mulighet for medvirkning da den individuelle opplæringsplanen ble utarbeidet. 22 % svarte nei på spørsmålet.

Samtlige foreldre med barn ved svarte ja på spørsmålet.

Det synes imidlertid å være enkelte skoler som skiller seg negativt ut. 4 av 6 foreldre med barn ved en skole oppga at de ikke hadde mulighet for medvirkning da den individuelle opplæringsplanen ble utarbeidet.

Også ved fire andre skoler var det minst halvparten av respondentene som mente at de ikke hadde mulighet for medvirkning da den individuelle opplæringsplanen ble utarbeidet.

REVISJONENS VURDERING

Etter revisjonens vurdering tyder resultatene på at det i relativt stor grad blir lagt vekt på foreldrenes syn ved utarbeidelsen av den individuelle opplæringsplanen. Revisjonen mener også at disse resultatene bidrar til å forsterke inntrykket av at samarbeidet mellom skolene og foreldrene fungerer godt.

At så mange som 4 av 6 foreldre mente de ikke hadde mulighet for medvirkning ved en av skolene, kan tyde på at dette er et problem på denne skolen.

Også for de fire skolene der minst halvparten av respondentene som svarte nei her, mener revisjonen at tilbakemeldingen tyder på at dette kan være et reelt problem, ved en eller flere av disse skolene.

5.6 Har foreldrene mottatt den individuelle opplæringsplanen?

FUNN/ FAKTA

Av de foreldrene som har barn som får spesialundervisning, oppga 89 % at de hadde mottatt den individuelle opplæringsplanen. 9 % har svart at de ikke har mottatt denne planen, mens 2 % oppga at de ikke vet om de har mottatt planen.

Ved 20 av de 34 av skolene oppga samtlige foreldre at de har mottatt den individuelle opplæringsplanen. To skoler skiller seg imidlertid betydelig ut fra de øvrige i utvalget. Av de foreldrene som har barn som er elever ved en skole oppga 4 av 11 at de ikke har mottatt den individuelle opplæringsplanen. En av foreldrene svarte ”vet ikke” på om vedkommende hadde mottatt denne planen.

Av de 3 som besvarte spørreundersøkelsen fra en annen oppga samtlige at de ikke hadde mottatt den individuelle opplæringsplanen for barnet.

REVISJONENS VURDERING

Etter revisjons vurdering tyder våre data på at skolene generelt sett overholder plikten om å sørge for at foreldrene mottar den individuelle opplæringsplanen. To skoler skiller seg imidlertid negativt ut i forhold til de andre skolene på dette området. At halvparten eller flere av foreldrene med barn ved disse skole enten svarte at de ikke har mottatt eller visste om de hadde mottatt den individuelle opplæringsplanen kan tyde på at denne rutinen ikke er godt nok innarbeidet.

5.7 Er det samsvar mellom spesialundervisningen og den individuelle opplæringsplanen?

FUNN/FAKTA

På spørsmål om foreldrene mener den spesialundervisningen barnet deres fikk, var i samsvar med den individuelle opplæringsplanen (IOP), svarte 73 % at de mener undervisningen enten

er godt eller meget godt i samsvar med den individuelle opplæringsplanen. 15 % av foreldrene mener det er nokså godt samsvar, mens 12 % mener det er dårlig samsvar mellom opplæringsplanen og den faktiske undervisningen.

Samtlige foreldre med barn ved 8 skoler svarte at det var meget godt eller godt samsvar.

Enkelte skoler skiller seg imidlertid negativt ut også her. Henholdsvis 57 % og 55 % av foreldrene med barn ved to skoler krysset av for enten nokså godt eller dårlig samsvar mellom IOP og den spesialundervisningen som barnet faktisk fikk.

To skoler til skiller seg ut. Minst halvparten av foreldrene med barn som går på disse skolene og som har svart, synes samsvaret mellom den individuelle opplæringsplanen og den faktiske spesialundervisningen er nokså god eller dårlig. Samtlige foreldre i utvalget med barn ved en skole oppga at samsvaret mellom den individuelle opplæringsplanen og faktisk spesialundervisning var dårlig.

REVISJONENS VURDERING

Det er revisjonens vurdering at den store andelen av foreldre som mener at det er godt samsvar mellom den individuelle opplæringsplanen og den spesialundervisningen som faktisk har blitt gitt, tyder på at det generelt sett faktisk er et slikt samsvar.

Det er etter revisjonens vurdering grunn til å stille spørsmål om samsvaret mellom den individuelle opplæringsplanen og spesialundervisningen er god nok ved enkelte av skolene.

5.8 Er det hvert halvår utarbeidet en skriftlig oversikt og vurdering?

FUNN/FAKTA

Ca. 85 % av foreldrene svarer ja på spørsmål om de hvert halvår har mottatt en skriftlig oversikt over og *vurdering* av den opplæringen barnet deres har fått. Ca. 15 % mener at de ikke har mottatt denne oversikten hvert halvår.

Ved 19 av de 34 skolene oppga samtlige foreldre at de hadde mottatt en skriftlig oversikt over hvordan barnet deres har utviklet seg. Foreldre med barn ved like mange skoler oppga at de hadde mottatt en skriftlig vurdering.

Resultatene fra tre skoler avviker imidlertid betydelig fra de øvrige skolene. 43 % eller flere av foreldrene med barn ved disse skolene oppga at de ikke har mottatt en oversikt over den opplæring barnet har fått eller en vurdering av utviklingen til barnet.

REVISJONENS VURDERING

Det er revisjonens vurdering at skolenes forpliktelse om å sende en skriftlig oversikt over den opplæring eleven har fått og en vurdering av elevens utvikling, er godt ivaretatt i Bærum kommune.

Det er imidlertid også revisjonens vurdering at disse rutinene ved tre av skolene trolig har et forbedringspotensiale.

5.9 Har foreldrene, skolen og PP-tjenesten sammen evaluert den individuelle opplæringsplanen minst 2 ganger i året?

FUNN/FAKTA

88 % av foreldrene oppga at de har vært i kontakt med skolen og PP-tjenesten for å evaluere den individuelle opplæringsplanen minst 2 ganger i året.

Samtlige foreldre med barn ved 24 av de 34 skolene oppga at de hadde vært i kontakt med skolen og PP-tjenesten minst 2 ganger i året.

5 av 7 foreldre med barn ved en skole oppga imidlertid at de bare har vært i slik kontakt en gang i året eller sjeldnere. Svarene fra foreldre med barn ved tre andre skoler er også betydelig dårligere enn de øvrige skolene. Totalt sto disse tre skolene for 55 % av de svarene som avviker fra kravet om kontakt mellom foreldre, skole og PP-tjenesten minst 2 ganger i året.

REVISJONENS VURDERING

At 88 % av foreldrene oppga at de har vært i kontakt med skolen og PP-tjenesten for å evaluere den individuelle opplæringsplanen minst to ganger i året, tyder etter revisjonens vurdering klart på at dette er en godt innarbeidet rutine ved de aller fleste barne- og ungdomsskoler i Bærum kommune.

Det er revisjonens vurdering at rutinene kan være mangelfulle ved fire skoler.

5.10 Har avslag på klager blitt begrunnet?

FUNN/FAKTA

41 av de 205 foreldrene, altså 20 % oppga at de har klaget på rektors vedtak vedrørende spesialundervisning. Av de 41, oppga 26 at de fikk medhold i klagen. 14 svarte *nei* på spørsmålet, mens en person har latt være å svare. Av de 14 personene som oppga at de ikke hadde fått medhold i klagen, svarte 9 at avslaget ble begrunnet. 3 personer oppga at avslaget ikke var blitt begrunnet, mens 2 personer har latt være å svare.

REVISJONENS VURDERING

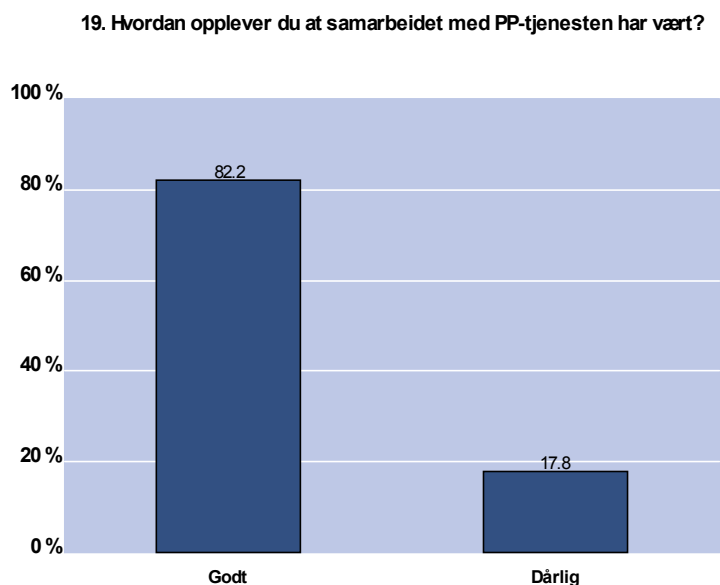
Et klart flertall (9 av 12) har altså svart at klagen på avslaget ble begrunnet. Det er imidlertid revisjonens vurdering at dersom det er riktig at 3 personer ikke har fått avslagene begrunnet, er dette kritikkverdig. Med et så lavt antall, bør det etter revisjonens vurdering dog tas forbehold om at enkelte av foreldrene har feiltolket spørsmålet eller at andre forhold kan ha forringet resultatets pålitelighet.

6. FUNN/FAKTA OG VURDERING PROBLEMSTILLING 2

6.1 Opplever foreldrene at samarbeidet med PP-tjenesten har vært godt?

FUNN/FAKTA

82 % av foreldrene som besvarte spørsmålet om hvordan de opplevde samarbeidet med PP-tjenesten, krysset av for verdien ”Godt”. De øvrige 18 % krysset av for verdien ”Dårlig”¹¹. Figuren nedenfor illustrerer svarfordelingen.

31 av informantene, det vil si 16 % av foreldrene har i spørreskjemaets kommentarfelt kritisert PP-tjenesten. Et gjennomgående trekk ved denne kritikken er at foreldrene mener at PP-tjenesten er for lite involvert i spesialundervisningstilbudet til elevene. De er ifølge foreldrene lite aktive i utformingen og oppfølgingen av spesialundervisningen. En av foreldrene med barn som får spesialundervisning sier at de har *ikke sett snurten av dem på 2-3 år*. Andre klager på manglende forberedelser fra PPTs side: *PP-tjenesten møtte helt uforberedt* (på møter). 4 av foreldrene skriver at PP-tjenesten ofte ikke dukker opp til avtalte møter. *Både skolen og vi kunne ha blitt spart for mye arbeidstid, hadde PP-tjenesten tatt arbeidet sitt seriøst, for eksempel møtt opp til avtalte møter og holdt avtaler*, forteller en av foreldrene.

REVISJONENS VURDERING

Det er revisjonens vurdering at samarbeidet mellom PP-tjenesten og foreldrene i hovedsak synes å være tilfredsstillende.

At 31 foreldre har klaget over manglende involvering fra PP-tjenesten i kommentarfeltet, kan etter revisjonens vurdering tyde på at dette er mer omfattende problem enn det antallet skulle tilsa. Det er ikke urimelig å anta at flere enn de som har kommentert problemet, har opplevd manglende involvering fra PP-tjenesten. Det er derfor revisjonens vurdering at flere foreldrene er misfornøyde med PP-tjenestens grad av involvering. At fire av foreldrene

¹¹ 14 personer valgte å ikke besvare dette spørsmålet.

skriver at PP-tjenesten ofte ikke dukker opp til avtalte møter mener revisjonen er klart kritikkverdig. Har PP-tjenesten lagt stor vekt på foreldrenes synspunkter?

FUNN/FAKTA

85 % av foreldrene svarte ja på spørsmål om de synes at foreldrenes synspunkter på barnets behov for spesialundervisning ble vurdert seriøst av PP-tjenesten. De øvrige 15 % som svarte mente at deres synspunkter ikke ble tatt seriøst.

Det bør imidlertid legges til at 25 personer lot være å svare på spørsmålet. Ut fra foreldrenes kommentarer under dette punktet, skyldes dette hovedsakelig at foreldrene var usikre på hvilket svar de skulle gi.

REVISJONENS VURDERING

Revisjonen mener svarene tyder på at foreldrenes synspunkter på barnas behov for spesialundervisning i stor grad blir ivaretatt.

6.2 Var tiden det tok å komme i kontakt med PP-tjenesten akseptabel?

FUNN/FAKTA

Av de 118 foreldrene som kom i kontakt med PP-tjenesten gjennom skolen¹² svarte 42 % at det tok fra 0-2 måneder fra de var i kontakt med rektor for å diskutere behovet for spesialundervisning, til de kom i kontakt med PP-tjenesten. 33 % oppga at det tok mellom 3-5 måneder, 16 % av foreldrene krysset av for 6-11 måneder. 2 % svarte at det tok mellom 12-18 måneder. De resterende 6 % av foreldrene oppga at det tok lenger enn 18 måneder til de kom i kontakt med PP-tjenesten.

REVISJONENS VURDERING

Revisjonen mener at ventetiden for et møte med PP-tjenesten er akseptabel for flertallet av foreldrene. Likevel er det etter revisjonens vurdering ikke godt at 1 av 4 foreldre venter lenger enn 6 måneder på å komme i kontakt med PP-tjenesten for å vurdere behovet for spesialundervisning for deres barn. Det må imidlertid tas forbehold om at det i enkelte tilfeller kan ha vært ulike oppfatninger mellom rektor og foreldrene hvorvidt behovet for spesialundervisning faktisk ble diskutert. I så fall kan dette bidra til å forklare hvorfor 25 % av foreldrene oppga at de ventet lenger enn 6 måneder.

6.3 Var tiden det tok for PP-tjenesten å utarbeide en sakkyndig vurdering akseptabel?

FUNN/FAKTA

67 % av foreldrene oppga at PP-tjenesten skrev en sakkyndig vurdering innen 5 måneder. 22 % svarte at dette tok 6-11 måneder, 8 % at det tok 12-18 måneder og 3 % at PP-tjenesten brukte lenger enn 18 måneder.

For å kontrollere dette gjennomgikk revisjonen 30 tilfeldig utvalgte elevmapper til PP-tjenesten over elever som har søkt om spesialundervisning. For ingen av disse 30 sakene brukte PP-tjenesten lenger enn 5 måneder på å foreta en sakkyndig vurdering, etter at de

¹² For en betydelig andel av foreldrene tok kontakt med PP-tjenesten etablert gjennom andre kanaler, eller ved at foreldrene selv tok kontakt med PP-tjenesten direkte.

hadde mottatt anmodningen fra foreldrene. I ett tilfelle tok det imidlertid 5 måneder fra foreldrene skrev anmodningen til PP-tjenesten mottok anmodningen.

REVISJONENS VURDERING

I § 11 a. 1. ledd i forvaltningsloven, som handler om saksbehandlingstid, står det at forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. Det er revisjonens vurdering at PP-tjenesten i hovedsak foretar sakkyndige vurderinger innen akseptable tidsperioder. Revisjonen mener imidlertid også at det er oppsiktsvekkende at 33 % av foreldrene oppga at de ventet lenger enn 6 måneder, og at 1/3 av denne gruppen oppga at de ventet lenger enn ett år på sakkyndig vurdering.

Resultatene fra stikkprøvene av elevmappene hos PP-tjenesten tyder imidlertid på at årsaken til lang behandlingstid ikke skyldes lang saksbehandlingstid hos PP-tjenesten. Det er derfor etter revisjonens vurdering to hovedårsaker til at enkelte har oppgitt at de må vente lenger enn 6 måneder på en sakkyndig vurdering: Anmodningen om en sakkyndig vurdering kan ha kommet etter den fastsatte fristen den 15. oktober. Dermed er ikke PP-tjenesten lenger forpliktet til å ha utarbeidet en sakkyndig vurdering innen jul samme år. Vel så sannsynlig er det imidlertid at foreldrene kan ha misforstått spørsmålet i spørreskjemaet.¹³

7. VURDERINGEN TIL DE SOM FIKK AVSLAG PÅ SIN SØKNAD

7.1 Hvordan opplever foreldrene skolens praksis?

Foreldrene til ett av barna som har fått avslag på søknaden om spesialundervisning har fått annen tilrettelegging av undervisning og oppfølging enn spesialundervisning. I dette tilfellet er foreldrene svært godt fornøyde med opplæringstilbudet, og opplever at barnet blir godt ivaretatt på skolen. De mener at dette fungerer fordi det er to lærere i klassen, og at disse lærerne er *konsekvente og dyktige*. Samarbeidet med skolen er de også godt fornøyde med, de opplever å ha kommet i god dialog tidlig, og å ha blitt tatt på alvor fra skolens side.

Foreldrene til de to andre barna har hatt en annen erfaring. Disse opplevde at barnets behov for spesialundervisning ikke ble tatt tilstrekkelig på alvor. Disse to har dessuten barn som går på samme skole. Foreldrene til det ene barnet opplever da heller ikke at barnet blir godt ivaretatt på skolen, og er misfornøyde med opplæringstilbudet barnet får. De opplever at samarbeidet med skolen er preget av for dårlig oppfølging. Foreldrene til det andre barnet gir derimot uttrykk for at barnet blir godt ivaretatt på skolen, på tross av at de mener at akkurat deres barn ikke får et godt nok opplæringstilbud.

7.2 Hvordan opplever foreldrene PP-tjenestens praksis?

De samme forskjellene kommer til uttrykk i foreldrenes vurdering av PP-tjenesten. Foreldrene til barnet som får annet tilbud enn spesialundervisning har vært i kontakt med PP-tjenesten med tanke på spesialundervisning for kommende skoleår, og gir uttrykk for at både egen kontakt og kontakten mellom skolen og PP-tjenesten har vært tilfredsstillende. De mener at deres synspunkter på barnets behov for spesialundervisning ble vurdert seriøst av PP-tjenesten, og var dessuten enige i PP-tjenestens anbefaling.

¹³ Det burde ha vært presisert at det var tiden fra den formelle, skriftlige anmodningen ble skrevet til den sakkyndige vurderingen ble foretatt, revisjonen i dette tilfellet var ute etter.

Foreldrene til de to andre barna er av motsatt oppfatning – her opplevde de ikke at PP-tjenesten tok deres synspunkter seriøst. Begge peker på at samarbeidet med PP-tjenesten har vært preget av passivitet fra PP-tjenestens side. Foreldrene til det ene barnet uttrykker dessuten frustrasjon over å stadig måtte forholde seg til nye mennesker.

7.3 Revisjonens vurdering

Som sagt er dette så få svar at vi ikke kan si noe om de er representative for hvordan foreldre som har fått avslag på søknaden om spesialundervisning opplever møtet med skolen og PP-tjenesten. Blant disse tre ser det ut til å gå et klart skille – mellom de som har fått et alternativt tilbud, og de som ikke har det. De to foreldrene som er misfornøyde opplever at verken skole eller PP-tjenesten har tatt dem tilstrekkelig på alvor. Erfaringene til foreldrene til disse to barna er preget av frustrasjon og resignasjon, noe som kan illustreres med disse kommentarene fra spørreskjemaet: *Alt preges av pengemangel og "normaliserings"-tankegang.* En annen kommentar er: *For mitt barn føler jeg at toget snart har gått, og at siste vogn blir fryktelig vanskelig å hoppe på.*

Ingen av foreldrene til disse tre barna har klagd på vedtaket, noe som muligens også kan være resultat av resignasjon og følelse av at det ikke nytter. Som begrunnelse for at de ikke klagde på vedtaket, har foreldrene til det ene barnet skrevet at de *skjønte at det ikke bar frem. Prøver heller å søke på nytt neste skoleår.*

Revisjonens vurdering er at det kan tenkes at disse foreldrene hadde opplevd at barnets behov hadde blitt tilstrekkelig ivaretatt dersom de fikk et annet tilbud om tilrettelagt undervisning enn spesialundervisning.

8. REVISJONENS KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

8.1 Konklusjon

Revisjonen mener at undersøkelsen viser at de fleste foreldrene er godt fornøyde med spesialundervisningen i Bærum kommune. 87 % av foreldrene svarte at de opplever at deres barn blir godt ivaretatt og 90 % at de opplever samarbeidet med skolen som godt.

Kombinasjonen av ganske lav svarprosent ved skolene og samt et relativt lavt antall foreldre per skole, gjør det imidlertid nødvendig å ta forbehold om at våre data ikke nødvendigvis gir et riktig bilde av opplæringstilbudene ved alle skolene. De ulike spørsmålene henger delvis sammen og foreldrenes opplevelser på ett område kan påvirke deres holdninger overfor andre sider ved spesialundervisningen. Det synes etter revisjonens vurdering imidlertid å være betydelig forskjeller mellom skolene.

Enkelte skoler skiller seg positivt ut. Flere skoler får svært god tilbakemelding, men har få foreldre som har svart. Etter revisjonens vurdering kommer likevel 4 skoler meget godt ut av undersøkelsen. Foreldrene med barn som er elever ved disse skolene, er svært godt fornøyde på alle områder vedrørende spesialundervisningen. Disse skolene skiller seg gjennomgående positivt ut fra gjennomsnittet på alle spørsmålene.

Enkelte skoler synes derimot å være klart mindre flinke til å overholde sine forpliktelser enn de andre.

Tre skoler synes å skille seg gjennomgående ut. Svarene tyder på at disse skolene ikke har et spesialundervisningstilbud overfor foreldrene og barna som er i samsvar med kommunens målsetting.

1. skole: Ivaretagelsen av barn som får spesialundervisning og opplæringstilbudet har trolig et forbedringspotensiale ved skolen. Rutinen om å sørge for skriftlig samtykke på at PP-tjenesten kan involveres, er antakelig ikke god nok. Samarbeidet mellom skolen og foreldrene bør trolig blir bedre. Rutinen om å sende den individuelle opplæringsplanen til foreldrene er antakelig ikke godt nok innarbeidet. Samsvaret mellom den individuelle opplæringsplanen og den spesialundervisningen som faktisk blir gitt har trolig et forbedringspotensiale ved skolen. Rutinen om å utarbeide en oversikt og vurdering av den opplæringen eleven har fått det siste halvåret er sannsynligvis ikke godt nok innarbeidet.

2. skole: Ivaretagelsen av barn som får spesialundervisning og opplæringstilbudet har trolig et forbedringspotensiale ved skolen. Rutinen om å etablere kontakt mellom PP-tjenesten og foreldrene er sannsynligvis ikke god nok. Samarbeidet mellom skolen og foreldrene bør trolig bli bedre. Skolen bør antakelig la foreldrene få større medvirkning ved utarbeidelsen av den individuelle opplæringsplanen. Samsvaret mellom den individuelle opplæringsplanen og den spesialundervisningen som faktisk blir gitt har trolig et forbedringspotensiale ved skolen. Skolen er antakelig ikke flink nok til å sørge for at foreldrene, PP-tjenesten og skolen møtes to ganger i året for å vurdere barnets opplæringstilbud og den individuelle opplæringsplanen.

3. skole: Ivaretagelsen av barn som får spesialundervisning og opplæringstilbudet har trolig et forbedringspotensiale ved skolen. Rutinen om å etablere kontakt mellom PP-tjenesten og foreldrene er sannsynligvis ikke god nok. Samarbeidet mellom skolen og foreldrene bør trolig bli bedre. Foreldrenes synspunkter på barnets behov for spesialundervisning er trolig ikke godt nok tatt hensyn til ved skolen. Skolen bør antakelig la foreldrene få større medvirkning ved utarbeidelsen av den individuelle opplæringsplanen. Rutinen om å sende den individuelle opplæringsplanen til foreldrene er antakelig ikke godt nok innarbeidet. Samsvaret mellom den individuelle opplæringsplanen og den spesialundervisningen som faktisk blir gitt har trolig et forbedringspotensiale ved skolen. Rutinen om å utarbeide en oversikt og vurdering av den opplæringen eleven har fått det siste halvåret er sannsynligvis ikke godt nok innarbeidet. Skolen er antakelig ikke flink nok til å sørge for at foreldrene, PP-tjenesten og skolen møtes to ganger i året for å vurdere barnets opplæringstilbud og den individuelle opplæringsplanen.

Revisjonen får opplyst av PP-tjenesten at det er fire skoler i Bærum som har organisert spesialundervisningen på en annen måte enn de øvrige. Alle de tre skolene som etter revisjonens vurdering skiller seg negativt ut, er blant disse fire. Ved disse skolene er det en ansatt som har mellom 12 og 20% av stillingen knyttet til PP-tjenesten, resten er knyttet til skolen forøvrig. Ved de øvrige skolene er det en ansatt i PP-tjenesten som har ansvar for flere skoler. Dette tyder etter revisjonens mening på at denne måten å organisere tjenesten på, kan være uheldig for spesialundervisningen.

På enkelte punkterer synes også 8 andre skoler å ha et forbedringspotensiale.

En klar majoritet av foreldrene er i hovedsak godt fornøyde med PP-tjenestens tilbud. 82 % av foreldrene ga uttrykk for at de har et godt samarbeid med PP-tjenesten. En betydelig andel

av foreldrene synes likevel å være kritiske til PP-tjenestens manglende grad av involvering. Dette kommer særlig godt frem i spørreskjemaets kommentarfelter. Til tross for at et klart flertall av foreldrene i hovedsak er fornøyd med PP-tjenestens tilbud, er det trolig rom for forbedringer også hos denne enheten. Mange av foreldrene klaget over og viste konkrete eksempler på manglende involvering fra PP-tjenesten. Det ble blant annet gitt uttrykk for at PP-tjenesten var svært lite aktive i oppfølgingen av spesialundervisningen, og at PP-tjenestens representanter ikke dukket opp til avtalte møter.

8.2 Anbefalinger

1. Organiseringen og praksisen knyttet til spesialundervisningen ved tre av skolene bør gjennomgås.
2. Det bør vurderes hvorvidt de mulige enkeltsvakheter ved 8 av skolene kan bedres.
3. PP-tjenesten bør vurdere om det kan iverksettes tiltak for å sikre at elevene og deres foreldre blir bedre fulgt opp.

LITTERATUR OG KILDEHENVISNINGER

Lov av 25.09.1992 nr.107: Lov om kommuner og fylkeskommuner.

Lov av 17.97.1998 nr. 61: Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova).

Lov av 10.02.1967: Forvaltningsloven

Rundskriv med informasjonsmateriell fra skolekontoret til skolene vedrørende spesialundervisning.

Spesialundervisning i grunnskolen. Forvaltningsrevisjonsprosjekt, Bærum kommunerevisjon. Gjennomført 09.2001 – 12.2001.

Spørreskjema om spesialundervisning i grunnskolen

1. Hvilken skole gikk barnet på dette skoleåret?.....

Aller først skal **skolen** sammen med foreldrene vurdere om det vil være hensiktsmessig med spesialundervisning for barnet. "Elever som ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringsstilbudet, har rett til spesialundervisning" (Opplæringsloven § 5-1)

2. Hvem informerte deg om muligheten for spesialundervisning for barnet ditt? (Sett gjerne flere kryss)

Skolen (klassestyrer, rektor, eller annen lærer ved skolen)

PP-tjenesten

Skolekontoret

Barnevernet

Barnehagen

Andre, i så fall, hvem:.....

3. Opplevde du at dine synspunkter på barnets behov for spesialundervisning ble vurdert seriøst av skolen (som regel klassestyrer)?

Ja

Nei

Eventuelle kommentarer:.....

.....

Før foreldrene søker om spesialundervisning skal de ha vært i samtale med **pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten)**. På grunnlag av disse samtale, samt en pedagogisk vurdering foretatt av klassestyrer, skal PP-tjenesten foreta en sakkyndig vurdering av barnets behov for spesialundervisning.

4. Var du i samtale med pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) for å diskutere barnets behov for spesialundervisning?

Ja

Nei (Gå direkte til spørsmål 4 b)

4. a) Synes du at dine synspunkter på barnets behov for spesialundervisning ble vurdert seriøst av pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten)?

Ja

Nei

Eventuelle kommentarer:.....

.....

Før PP-tjenesten blir involvert skal det dessuten innhentes skriftlig samtykke fra foreldrene, dersom kontakten etableres gjennom skolen.

4. b) Hvordan ble kontakten med pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) etablert?

Gjennom skolen

Vi tok selv kontakt med PP-tjenesten

Barnevernet

Barnehage

Andre, i så fall, hvem:.....

4. c) Hvis kontakten med pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) ble etablert gjennom skolen: Samtykket du skriftlig på at PP-tjenesten kunne bli involvert?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

På bakgrunn av foreldresamtalene og en rapport fra klassestyrer, skriver PP-tjenesten en sakkyndig vurdering av barnets behov for spesialundervisning. [Den sakkyndige vurderingen fra PP-tjenesten kan enten konkludere med at barnet har rett eller ikke rett til spesialundervisning.](#)

5. Synes du at den sakkyndige vurderingen til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) er i overensstemmelse med din egen oppfatning av barnet ditt?

- Ja
- Nei

6. Anbefalte pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) i den sakkyndige vurderingen at barnet burde få spesialundervisning?

- Ja
- Nei

7. Er du enig i anbefalingen til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten)?

- Ja
- Nei

Eventuelle kommentarer:.....
.....

Deretter utarbeider skolen et utkast til en **individuell opplæringsplan** for barnet ditt. Planen skal inneholde opplæringsmål som anses realistiske for barnet ditt, beskrive de metoder og materiell som skal benyttes for å nå de oppsatte mål, og hvor mye tid som forventes brukt.

Når foreldrene har fått den sakkyndige vurderingen fra pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten), kan de søke skolens rektor om spesialundervisning i henhold til den individuelle opplæringsplanen.

Barnet ditt tilkjennes spesialundervisning (en juridisk rettighet) fordi han/hun ikke kan følge klassens plan. Det må derfor utarbeides en individuell opplæringsplan.

8. Får barnet spesialundervisning?

- Ja
- Nei, vi har fått avslag på søknaden om spesialundervisning for barnet
- Nei, men barnet vil få spesialundervisning til høsten

8. a) Hvis ja, hvor lenge har barnet fått spesialundervisning?

- Under ett år
- Mellom ett år og 3 år
- Lenger enn 3 år

9. Ventetid hos pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten): Hvor lang tid tok det fra første gang du snakket med rektor eller klassestyrer om behovet for spesialundervisning, til du kom i kontakt med PP-tjenesten?

- 0-2 måneder
- 3-5 måneder
- 6-11 måneder
- 12-18 måneder
- Lenger enn 18 måneder

9. a) Hvor lang tid tok det fra du ba om en sakkyndig vurdering av barnet ditt, til PP-tjenesten skrev en sakkyndig vurdering av barnets behov for spesialundervisning?

- 0-5 måneder
- 6-11 måneder

- 12-18 måneder
- Lenger enn 18 måneder

Hvis ditt barn ikke fikk spesialundervisning dette skoleåret, gå direkte til spørsmål 16.

Ved skolestart skal skolen ha utarbeidet en individuell opplæringsplan for barnet ditt (en konkret halvårsplan som beskriver opplæringens innhold, organisering og omfang).

10. Opplevde du at du hadde mulighet for medvirkning da den individuelle opplæringsplanen for barnet ditt ble utarbeidet?

- Ja
- Nei

11. Har du mottatt den individuelle opplæringsplanen for barnet ditt?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

12. I hvilken grad mener du at den spesialundervisningen som barnet ditt fikk, var i samsvar med den individuelle opplæringsplanen?

- Meget godt
- Godt
- Nokså godt
- Dårlig

Eventuelle kommentarer:.....
.....

Klassestyrer skal hvert halvår utarbeide en skriftlig oversikt over den opplæringen eleven har fått og en vurdering av utviklingen til eleven. Dette skal sendes foreldrene.

13. Har du hvert halvår mottatt en skriftlig oversikt over den opplæring barnet ditt har fått?

- Ja
- Nei

14. Har du hvert halvår mottatt en skriftlig vurdering av hvordan barnet ditt har utviklet seg?

- Ja
- Nei

Skolen og pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) skal hvert halvår drøfte med deg opplærings situasjonen for barnet ditt. Samtidig skal den individuelle opplæringsplanen vurderes.

15. Hvor ofte har du vært i kontakt med skolen og PP-tjenesten for å evaluere den individuelle opplæringsplanen for barnet ditt?

- Aldri
- Sjeldnere enn 1 gang i året
- 1 gang i året
- 2 ganger i året
- Oftere enn 2 ganger i året

16. Opplever du at barnet blir godt ivaretatt på skolen?

- Ja
- Nei

17. Er du fornøyd med opplæringstilbudet barnet ditt får?

- Svært godt fornøyd
- Fornøyd
- Misfornøyd
- Svært misfornøyd

Eventuelle kommentarer:.....
.....

18. Hvordan opplever du at samarbeidet med skolen om barnet ditt har vært?

- Godt
- Dårlig

Eventuelle kommentarer:.....
.....

19. Hvordan opplever du at samarbeidet med pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) har vært)?

- Godt
- Dårlig

Eventuelle kommentarer:.....
.....

Foreldrene har anledning til å klage på vedtak vedrørende spesialundervisning. Et eventuelt avslag skal være begrunnet av rektor.

20. Har du noen gang klaget på rektors vedtak vedrørende spesialundervisning?

- Ja
- Nei (gå direkte til spørsmål 21)

20. a) Fikk du medhold i klagen? (Dersom du har klaget på flere vedtak, svar på behandlingen av det siste.)

- Ja
- Nei

20. b) Hvis nei, ble avslaget begrunnet?

- Ja
- Nei

21. Er det øvrige forhold ved undervisningstilbudet til ditt barn som du mener bør nevnes?

.....
.....
.....